

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)

Štev. (No.) 30

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

1. avgusta 1985

Za resnico ni nadomestka!

GOVOR DR. ANTONA ŠTUKLJA NA SPOMINSKI PROSLAVI V TORONTU 1. JUNIJA 1985

Štirideset let je minilo, odkar so ti junaki — če oni niso, kdo potem je? — darovali svoje življenje za svobodo domovine, ko je ogrožal nečloveški stalinizem. Rečem darovali, saj je znano, da se je mnogo od njih odločilo pridružiti se tistim, ki so bili že izročeni komunističnim krvnikom. S preprosto opazko „Kamor so šli drugi, gremo še mi!“, so izpričali svojo vero v pravičnost boja, ki so bili bojevali in v nesebično bratstvo. Verjetno pa so se tudi podzavestno zavedali, da življenje Slovencev kot Slovencev ni možno v sestavi, ki je v svojem bistvu nemoralen, materialističen in protinaroden. Bili so vidci usode slovenskega naroda, ki se je — kot lahko vidimo — v kratki dobi štiridesetih let po njih mučeniški smrti znašel bolj na robu propada kot kdajkoli prej v svoji zgodovini, ko so ga tolikokrat ogrožali sovražni sosede. Obstoj slovenskega naroda je pa danes toliko bolj kočljiv, ker ga — v razliki s preteklostjo — sedaj ustrahuje, omtvčuje in vara domačin, prepopen z mišljenjem, ki je nemoralno, nedemokratično in ki mu pojem narodnosti ne predstavlja nobene vrednosti.

Štirideset let je minilo, odkar bi skoraj brezizjemno vsak od nas, ki je tukaj, doživel usodo naših mučencev, če bi mu nedoumljiva božja volja ne bila podarila nadaljnja leta življenja. Ta božji dar pa nas obvezuje, da ostanemo zanesljivi in vztrajni pričevalci zgodovine obdobja, ko se je neboljlen slovenski narod znašel v precepu dveh totalitarnih ideologij in pred odločitvami, ki jih lahko razsodijo le dolgoročni in nepristranski pogledi. Vsak dan se nam bolj odkriva, kako kruto in brezobzirno so bili prevaranci tisti, ki so se podvrgli komunistični stranki, ki ji je šlo izključno za uvedbo svoje diktature. Vemo tudi, kakšno usodo so doživeli tisti, ki so verjeli v takozvane amnestije! Kaj se zgodilo vsakomur, ki si je upal javno izraziti svoje osebno mnenje, ki ni bilo na liniji partije. Če so slovenski komunisti res vedno pravilno odločali, zakaj se potem ne upajo javno priznati množičnih pokolov med vojno in po vojni? Čudno je, da oblast, ki ima tako temeljito kontrolo nad vsako vasico, ne pride na dan s številkami, ki bi pokazale, čigave žrtve so bili dejansko Slovenci in Slovenke, ki so izgubili življenje v vojnem obdobju. Postal bi jasno, kdo je imel levji delež in kdo je bil in ostane resnični izdajalec slovenskega naroda.

Vkljub dejstvu, da je preteklo že štirideset let od slovenskega holokavsta, moramo kot pričevalci tistih usodnih dni vztrajati na dejstvu, da za resnico ni nobenega nadomestka. Za resničnost namena vaških straž in domobranstva, za resničnost razvoja dogodkov med vojno in komunističnih prevar, za resničnost brezvestnega eksperimentiranja raznih marksističnih teorij na telesu slovenskega naroda, za resničnost vsega, kar je vplivalo in vpliva na razvoj Slovencev! Narodni odnos do teh vprašanj zadeva osebno poštenost do samega sebe kakor tudi značajnost. Na žalost so tudi med tukajšnjimi Slovenci primeri posameznikov, ki jih je zapustil spomin ali pa jim noče registrirati gotovih dejstev in ki so se pripravljali prodati za skledo leče. Značilno je tudi, da se izogibajo temeljitih razpravljanj tekočih problemov slovenstva. Res zavedni Slovenci!

Z veseljem pa opazamo, da so se končno v matični domovini začeli oglašati glasovi, ki zahtevajo, da se z dokumenti razjasni in osvetli slovenska polpretekla zgodovina.

Vzpodbudljivo je opaziti ta razvoj, to težnjo za vzpostavitev slovenske javne morale na raven, ki jo uživajo drugi napredni in kulturni narodi dvajsetega stoletja. Spodbudljivo je tudi opaziti, da se vedno več piše v tujih jezikih o pravičnosti in junaški borbi domobrancev ter njih usodi, kakor tudi o prevarah in zločinah slovenskih komunistov.

V zvezi s tem odkrivanjem zgodovine, se v zadnjih mesecih vedno bolj pogosto in tudi glasno slišijo glasovi o narodni spravi. Primerno je, da v tem trenutku, ko se spominjamo žrtev revolucije, preudarimo o tem vprašanju. Po tragičnih učinkih vsiljene revolucije, so želje po spravi ne samo pojav kulturne in zgodovinske zrelosti, ampak tudi težnja, če ne celo povelje, izvirajoče iz krščanske morale in ljubezni. Vsi se zavedamo, da bi sprava zahtevala precej osebnega premaganja, ki bi ga pa bili pripravljeno podvzeti, če bi tak sporazum služil dolgoročni dobroti naroda. V času, ko se v eni ali drugi obliki pojavlja ponujena roka, pa si moramo biti na jasnem, na kakih osnovah bi bila sprava možna. Odgovor je kratak in jasen: Na osnovah krščanske morale. Kaj to praktično pomeni?

Prvič: Javno priznanje zločina. Masovni poboj brez vsake nepristranske sodbe posameznika spada v kategorijo zločina proti človeštvu. Njegovo priznanje mora postati del pisane — in ne, kot sedaj, le ustne — zgodovine slovenskega naroda.

Drugič: Vsako odpuščanje greha zahteva tudi iskren izraz obžalovanja in popravne škode po storilcu. Domobranci zaslužijo, da se jim prizna, da so se borili za tiste ideale, ki so bili omogočali trajnost slovenskega narodnega obstoja in zavidljiv kulturni razvoj od časa naselitve. Domobranci zaslužijo skupno grobišče in časten spomenik, ki bi pričal o njihovi pripravljenosti žrtvovati se za svoj narod.

Tretjič: Sprava mora bazirati na demokratičnih načelih, ki dajejo enako mesto vsem svetovnonazorskim opredelitvam in ki zahtevajo iskrenost in predvsem svobodo. Brez teh osnov so vsaki pravi odnosi nemogoči. — Mi, ki smo se umaknili iz Slovenije iz političnih ali gospodarskih razlogov in si ustvarili življenje v Kanadi, nismo pripravljeno preiti v kakršnokoli podrejeno vlogo, ki bi jo odredjala komunistična stranka iz Ljubljane ali pa njeni tukajšnji agenti in kurirji. Imamo dovolj razuma, da sami vemo, kaj kot Slovenci potrebujemo. Insistiramo vedno na popolno enakopravnost, posebno ker vemo, kako so bili prevaranci oni, ki so se v naši polpretekli zgodovini znašli v prisilnem jopiču ali pa zadavitvi. Kdorkoli bi pristal na enostransko podreditev — in to je tradicionalno bila edina oblika sprejemljiva komunistom — bi privolil, da postane suženj ali vsaj komična lutka in to v dvajsetem stoletju.

V bližnji bodočnosti boste dobili lepo-zveneča vabila za sodelovanje pod krinko slovenske skupnosti, sprave, kulturnih izmenjav, pomoči za kakšen drugače hvalevreden projekt itd. Trije pogoji, ki sem jih omenil, so edina možna baza za sodelovanje. Vztrajajte tudi, da se prava in resnična sprava najprej uveljavi v matični domovini, ne samo ker je tam številčno največ Slovencev in zato najbolj potrebna, ampak da bo gesta sprave v resnici pridobila na iskrenosti in verjetnosti. Ti pogoji niso prezahtevni med poštenimi in enakopravnimi ter dobromislečimi ljudmi, so pa varnostni ukrep z ljudmi, katerih zgodovina

Dolžniki

Združene države, Argentina in Jugoslavija imajo pri vsej različnosti vsaj eno skupno točko: vse tri so zadolžene.

Da sta zadolženi Jugoslavija in Argentina zaradi nespametne investicijske politike in nizke uspešnosti, ni nič novega. Gre za posledice večje ali manjše socializacije, ki se je izkazala po vsem svetu kot nespodobno tekmovanje z državami, ki imajo poleg svobodnega gospodarskega sistema tudi visoko delovno moralo.

A kaj je z ZDA, ki so bile dolga desetletja upnik vsega sveta, pa so postale zdaj največji med dolžniki? O tem smo pred časom že pisali v Svobodni Sloveniji (Čas teče na vzhodu in zahodu; Sv. Sl. 22. nov. 1984), vendar je danes položaj še resnejši.

Odstop Davida Stockmana, ki je bil še pred nekaj tedni ravnatelj državne proračuna v Reaganovi vladi pomeni, da tudi on ne vidi po dosedanji poti izhod iz rastočega neravnovesja v ameriškem državnem proračunu. Njegova odločitev je še lažje razumljiva, če premislimo, da bodo ZDA morale plačati letos zaradi svojega dolga okrog 100.000 milijonov dolarjev obresti.

Kje je rešitev? Teoretično je odgovor lahak; potrebno bi bilo zmanjšati državne stroške pa usmeriti razliko v odplačevanje dolga ali v reaktivacijo osnovne industrije, ki ni dovolj konkurenčna na svetovnem trgu. V praksi pa stvar ni enostavna.

Zanimivo je, da je položaj ZDA danes zelo podoben onemu, ki ga je doživljala Argentina pod ministrom Martínez de Hozom. Deficit je financiran z zunanjimi krediti. To pomeni plačevati današnje blagostanje z jutrišnjo krizo, kar je jasno videti tu na jugu, a zaradi dalokosežnosti posledic še ni očitveno na severu.

Je pa v ZDA še drug pojav, ki bi moral vznemirjati tamkajšnje gospodarstvenike in to je zmanjšanje zaposlitve in tudi proizvodnje v jeklarski, tekstilni, usnjarski, kemični, petrolejski in premogovni industriji, medtem ko raste zaposlitev na

področju financ, zavarovanja, nepremičnin in veletrgovine. To je vsaj delno posledica prevrednotenja (sobreevaluación) dolarja, ki je vabljiva za uvoz, a otežkoča izvoz ameriških industrijskih izdelkov. Tudi to doprinaša k trgovskemu primanjkljaju najmočnejše kapitalistične države na svetu, ki bo letos dosegel vsoto 150.000 milijonov dolarjev.

Razlika med argentinskim in ameriškim položajem je ta, da ima Argentina zelo omejeno možnost zadolževanja in je bilo obdobje „lahkega blagostanja“ kratko, medtem ko ZDA morejo delati isto napako dalj časa, ne da bi posledice bile vidne. Druga razlika je, da ZDA zaradi oboroževalne tekme z ZSSR ne morejo uravnovesiti državnega proračuna. In vendar bo treba najti tudi temu rešitev ter povečati produktivnost in obnem zmanjšati produktivne stroške, četudi za ceno socialno-političnih posledic. Argentina, nasprotno, bi mogla zmanjšati svoj proračun, vendar tega ne stori, ker je vsaj del vlade še prepričan, da velik državni aparat pomeni močno državo, kar seveda ni res. Jugoslavija pa stoji pred izbiro, ali manjšati še naprej življenjski standard prebivalstva, da ostane prisotna na svetovnem trgu, ali pa zamenjati neuspešen, politično-gospodarski sistem.

Slej ko prej se bodo dolžniki vsega sveta in tudi ZDA morali odločiti, da odpravijo vzroke svojih zadolžitvev. Ne le finančni, ves svetovni gospodarski sistem z negotovostjo išče in čaka odgovora na to vprašanje. Finance ZDA že dolgo niso več le notranji ameriški problem, pa tudi dolgovi ostalih velikih dolžnikov presegajo po važnosti meje posameznih držav.

ZDA s svojim demokratičnim ustrojem morejo najti pot iz sedanjega položaja, ne sicer brez težav, a brez sprememb v družbenem ustroju. Ta je zadosti gibčen, da se prilagodi razmeram, če se bo le prebivalstvo hotelo ponovno okleniti vrednot, ki so bile temelj ustanoviteljem te velike demokracije.

Argentina, ki je teoretično liberalna a v praksi socialistična dežela, potrebuje predvsem jasnosti v mišljenju in prekinitev s folklornim prepričanjem, da more dati država, česar človek z delom ne zasluži. Ko bo to jasno, bo zunanji dolg splahnel.

Jugoslaviji pa, ki je socialistična v teoriji in v praksi, ne preostane drugega, kakor da zapusti socializem, ali pa seže po še trših totali-

Prejeli smo

S PROŠNJO ZA OBJAVO:

25. in 26. marca letos se je v Zürichu zbrala skupina muslimanskih in hrvaških intelektualcev, ki so ob tej priliki v izčrpnih prijateljskih pogovorih pregledali nekaj aktualnih vprašanj obojestranskih interesov, tako za Hrvaško kot za Bosno.

S strani bosansko-hercegovaških muslimanov so v razgovoru sodelovali: Adil Zulfikarpašić, Smail Balić, Mehmed Bašić, Izet Serdarević in Teufik Velačić, a s hrvaške strani: Josip Torbar, Branko Salaj, Krunoslav S. Šulek in T. Ramljak.

Predvideno je, da se v bližnji prihodnosti razgovori in sodelovanje nadaljujejo in razširijo. Podrobnejše informacije s tega sestanka pa bodo kmalu objavljene v muslimanskem in hrvaškem tisku.

vina mrgoli s prevarami.

Ko se vrnemo s te spominske proslave na svoje domove in v vsakdanje okolje, ohranimo v svojih mislih in dejanjih ideale naših slovenskih borcev in mučencev. Ostanimo zavedni Slovenci, spremljamo življenje slovenskega naroda in prispevajmo k vsemu, kar zagotavlja njegovo svobodo in obstoj. Seznanjamo sodržavljanke naše nove domovine Kanade s slovenskim narodom, z njegovo zgodovino, tradicijami in kulturo. S tem bomo, pod drugimi okoliščinami in v drugi dobi, nadaljevali ideale naših mučencev. Njim pa naj bo Bog milostljiv!

OBVESTILO

SLOVENSKEGA NARODNEGA ODBORA

Z dopisom z dne 10. julija 1985 je načelstvo Slovenske ljudske stranke sporočilo Slovenskemu narodnemu odboru, da je na mesto, ki se je izpraznilo s smrtjo g. Petra Markeša iz Toronta in ki ji pripada po ustanovnem dogovoru, izvolilo dr. Marka Krenžarja iz Buenos Airesa. Slovenski narodni odbor je vzel to imenovanje na znanje. S tem imenovanjem šteje sedaj SNO zopet trinajst članov in je polnoštevilno zaseden.

Buenos Aires, 11. julija 1985

Rudolf Smersu I.
predsednik

Slovenskega narodnega odbora

Buenos Aires, 17. julija 1985

„PASIJON PO MATEJU“

Če bi Bach danes živel in bral zapis kritike-poročila v ljubljanskem Delu o izvedbi njegove skladbe, bi se verjetno pritožil. Čudno je brati, da so v Cantarjevem domu Slovenski filharmoniki z gosti izvajali njegov „Pasijon po Mateju“. Bach ni napisal nobene skladbe s tem naslovom, pač pa je avtor Pasijona po sv. Mateju. Sicer ne vemo, kdo je odločil, da mora „sv.“ ven, ali kritik ali uredništvo — vseeno je pa zanimivo, da je podpisan Kristijan (!!) Ukmar. Kljub vsemu prepričevanju so poročila z verskim ozadjem v občilih tabu.

Mogoče ne veste, da...

— da je bil Drago Pečko, ki je na ljubljanski TV odgovarjal za dokumentarni program, suspendiran, potem ko je v neki oddaji Vladimir Dedijer izjavil, da je med diskusijami o ustavi Tito rekel Rankoviču, da bo treba Kardelja odstraniti...

tarnih ukrepov in sredstvih, in zatre v kali vsako željo po izboljšanju razmer in po svobodi.

Vzroke sedanjega gospodarskega neravnovesja je iskati v političnih odločitvah preteklosti, pa najsi gre za oboroževanje, za socializacijo gospodarstva, za notranjo podporo in socialno skrbstvo v posameznih državah ali za zunanjo podporo nezavrtim in gospodarsko neuspešnim deželam. Tako bodo tudi posledice bodočih gospodarskih ukrepov, ali njih neodgovorne odsotnosti, končno vidne na političnem področju. Vprašanje je, kdaj in kako.

—žar

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

Jeseni 1945 so se začeli procesi, ki so bili kaj čudni.

Klinar, bivši direktor jeseniške železarnice, je bil obsojen na smrt, ker je prepričal partizane, naj ne razstrelje tovarne. Niso ga ubili, toda predsedel je kakih 5 let, čeprav se je sam Tito nekaj kasneje zahvaljeval jeseniškim delavcem, da so ohranili med vojno tovarne.

Poleg podjetij so pobrali vse osebno imetje obsojencev in so ga razdelili med zaslužne komuniste. Tostijevo vilo so na pr. z vsem, kar je bilo v njej, izročili Francu Leskovičku. Josip Vidmar, ki je postal predsednik Sveta Narodne Osvojitve, je dobil Dukičevo vilo, kasneje so mu dali še Glanzmannovo vilo pri Trzčicu za letno rezidenco.

Boris Kidrič se je na pr. naselil v Ebenspangerjevi vili za ljubljansko opero, ki jo je Gestapo zaplenil kot židovsko med vojno. Lastnica in njena mati sta se pa morali naprej stiskati v eni sami sobi.

Banko Slavijo, ki jo je Gestapo u-

la OZNA. Edina razlika je bila, da so gestapovci uporabljali samo pisarne, oznovci so pa pometali ven tudi vse stranke iz drugega krila stavbe.

Razen za vile so se komunistični voditelji zelo zanimali za avtomobile. Ob partijskih konferencah je bilo mogoče videti zbrane pred stavbo, v kateri je konferenca bila, vse boljše avtomobile v Ljubljani, tako na pr. pred Slavijo ali pred bivšo Trgovsko zbornico, kjer je bil Centralni komite. Prva leta po vojni je bil v prometu komaj kak avto, porabljal za svoj glavni stan, je prevzeralen partijskih voditeljev.

Kmalu ni bilo prav nič važno, kaj je bil kdo med vojno. Glavna stvar je bila, da si brezpogojno podpiral komunistični režim. Bivši nacistični kolaboraterji so lahko dobili manj pomembna mesta, če so prešli na komunistično stran pred koncem vojne in so sedaj pihali v komunistični rog prav tako kot prej v nacističnega ter hvalili močno partijsko vodstvo.

(Zbornik Svobodne Slov. 1963, str. 88.)

Dr. Tine Debeljak

(226)

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

POMEMBNA KNJIGA O BOJU SLOVENCEV ZA NARODNE PRAVICE POD FAŠIZMOM V ITALIJI

V Gorici je izšla pred kratkim 200 strani obsegajoča knjiga znane primorskega slovenskega demokratskega politika dr. Avgusta Sfiligoja pod naslovom **Boj Slovencev pod fašizmom za narodne pravice s podnaslovom Pričevanje**. To razumem tako, da knjiga noče biti zgodovina fašizma na Primorskem, temveč bolj osebni spomini na glavne procese, ki jih je fašizem vsa leta obstoja, od 1922 do 1934, uprizarjal proti Slovincem. Pri vseh teh kolektivnih preganjanjih v političnih procesih, kot so bili procesi proti Gortanu in tovarišem leta 1930, in potem prvi in drugi tržaški proces iz leta 1941, je bil med obtoženci dr. Sfiligoj in bil tudi obsojen na dolgoletne ječe, enkrat 10 let in drugič 30 let.

Sedaj je napisal to knjigo, kjer opisuje svoje aretacije, poteke procesov in izvide ter izvajanju obsodb v zapore ali usmrtnice. Obdobje tega preganjanja Slovencev je Sfiligoj razširil nazaj do leta 1866, ko so se beneški Slovenci prvotno odločili za Italijo, ki jim je obljubljala obstoj in zaščito njihovih narodnih pravic. Toda kmalu se je pokazalo, da Italija ni bila zvesta obljubi, temveč je predvsem v letih fašizma z dekreti naravnost uničevala načrtno obstoj slovenskega naroda s poitalijančevanjem slovenskih imen, s prepovedjo uporabe slovenskega jezika, tudi v cerkvi (Benedičija) itd. Tako so ta Pričevanja resnično pomembna, osebno doživljenjski prispevek k slovenski politični zgodovini v Italiji. Kakor je znano, je do zdaj podobno najpomembnejše znanstveno delo o preganjanju Slovencev v Italiji slejkoprej bila knjiga dr. Lava Čermelja „Slovenci in Hrvati pod Italijo med obema vojnama“, knjiga, o kateri pravi Sančin v uvodu, da bi morala biti v vsaki slovenski in hrvaški šoli kot dokument o našem krivičnem raznarodovanju in o hudem, večkrat celo mučeniškem trpljenju naroda. Sfiligojeva Pričevanja so naravnost nujna dopolnila Čermeljevi knjigi.

Pisec dr. Sfiligoj ni bil zadnja desetletja samo demokratični politični voditelj, temveč tudi odlični jurist, ki prav v tej knjigi pravno analizira postopke na teh protislovenskih procesih, ki jih smatra za **italijanskem zakoniku kot neutemeljne in zato protizakonite**. Sfiligoj po drobno razčlenjuje obtožnice, celotne procese in končne razsodbe ter ugotavlja, da bi po nobenem paragrafu njihovih zakonov ne bila opravljiva smrtna obsodba. Vemo

pa, da je pri bazoviških obsodbah bilo izvršenih 7 usmrtitev (1930). Pri procesu 14. decembra leta 1941 je bilo obsojenih na smrt 9 obtožencev, od teh je bila obsodba izvršena nad petimi. Poleg teh procesov, ki jim Sfiligoj kot jurist oporeka, opisuje še druga preganjanja Slovencev ter posveča posebno poglavje trpljenju primorskih slovenskih in hrvaških duhovnikov pod fašizmom in pri tem še posebej omenja pravilen nastop gorškega nadškofa Sedeja. Opisuje tudi tajno primorsko iredentistično organizacijo TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka), in omenja, da v tej tajni organizaciji ni bilo komunistov, ker tem ni šlo za priključitev naroda k matični Sloveniji, temveč so imeli nasprotno težnjo, za vzpostavitev komunističnih republik v Italiji oz. Sovjetiji.

To pomembno knjigo je dr. Sfiligoj še osebno poslal našemu tedniku v oceno, ki jo pa podajamo z žalostnim obvestilom o smrti tega predstavnika pluralistične demokracije na slovenskem narodnem prostoru, ki je bil vse do zadnjega preganjanja po italijanskih oblasteh, saj so mu še leta 1971 poslali s kasijskega sodišča v Rimu odlok, da njegova obsodba, izrečena po fašističnem izrednem sodšču na 30 let, še ni razveljavljena in ne izvršena in da bi moral odsedeti še preostalih 17 let. Prav ta knjiga pričevanja je lep spomenik njegovi borbi za obstoj slovenskih narodnikov na Primorskem.

MEDNARODNI TEDEN

NOVA ENCIKLIKA Janez Pavla II. se imenuje „Apostola Slovanov“ in je namenjena zlasti Evropi ob priliki 1100 letnice smrti svetega Metoda. Papež obrazloži v njej delo in pomen misijonskega dela svetih bratov, in na tej podlagi vspodbuja k verski edinosti Evrope. Poudarja zlasti še, da ni mogoče govoriti o edinstvi kontinenta, če pri tem ne vzamemo kot temelja ravno skupne verev Kristusa. Papeževo pismo zaključuje molitev Bogu, naj Evropi podari milost vere v svobodi in bratski ljubezni.

TAKO V WASHINGTONU kot v Moskvi so potrdili prihodno vrhunsko konferenco med voditelji Vzhoda in Zahoda. Med 19. in 21. novembrom se bosta v Ženevi sestala Ronald Reagan in Mihajil Gorbačov. O čem bosta govorila, še ni znano, a tudi ni važno. Že dejstvo samo sestanka je vzpodbudno, akoravno potem sadiji ne bodo prepričljivi. Oboroževalna tekma in svetovna varnost potrebuje kaj več kot par izmenjanih stavkov kot jih narekuje diplomatski „bon ton“.

SREBRNI JUBILEJ SLOVENSKEGA DUŠNEGA PASTIRSTVA V STUTTGARTU

V juniju so v Stuttgartu v Nemčiji praznovali srebrni jubilej slovenske župnije.

V soboto, 22. junija, je bilo jubilejno slavlje v župnijski dvorani pri cerkvi sv. Konrada, kjer so pozdravili slovenskega metropolita, ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja in druge goste.

Pozdravom in nagovorom so pripravili primeren okvir zbor „Domači zvon“ iz Stuttgarta, kvintet „Slovenskih fantov“ iz Mörsa, Mladinski ansambel v narodnih nošah, vokalni kvartet sester in brata Podjavoršek iz Esslingena in kvintet Bukovškovih iz Degerlocha.

Govorniki, krajevni škof Moser, nadškof Šuštar, ministerialni svetnik dr. Dörge, deželna poslanka Helga Solinger in drugi niso štedili z besedami pohvale in priznanja dela Slovenske misije v Stuttgartu za pastoralno, socialno in kulturno delo med slovenskimi delavci v deželi. Manjkalo tudi ni dobrih želja za bodočnost.

V nedeljo pa so jubilejno slovesnost povežali z birmo in prvim obhajilom. Ulica Staffenbergstrasse, ob kateri stoji naš dom in cerkev sv. Konrada, je bila na to nedeljo prava slovenska ulica, saj se je po njej vila dolga procesija od doma v cerkev: narodne noše, prvoob-

hajanci, birmanci, botri, starši, ministranti, škof z duhovniki. Pesem zvonov je uglašeno pozdravljala 700 rojakov, ki so se slovesnosti udeležili.

Prva slovenska dušnopastirska pisarna je bila ustanovljena julija meseca 1960. leta v Stuttgartu. Vodil jo je dr. Franc Felc. Njegovo delovanje med Slovence se je razširilo preko vse škofije. Večina Slovencev, ki je takrat živela v Nemčiji, so bili politični ali pa ekonomski begunci, katerih precejšen del so najprej delali eme ali dve leti kot rudarji v Porurju. Prvi sezonski delavci so prišli v Nemčijo šele po letu 1963, ko je Jugoslavija odprla svoje meje in dopuščala potovanje v inozemstvo. Od tedaj je število slovenskih naseljencev stalno naraščalo.

Septembra leta 1966 so v Esslingu odprli drugi dušnopastirski urad; vodstvo je prevzel Ciril Turk. Pozneje je bilo potrebno odpreti še tretji urad v Reutlingenu. Vodi ga Janez Demšar. Trenutno živi v škofiji Rottenburg-Stuttgart še okrog deset tisoč Slovencev. Pred kratkim se je urad iz Ravensburga preselil v Ulm in ga vodi Jože Bucik. V pomoč mu je dr. Marko Dvoržak. Gospa Doroteja Oblak pa je leta 1975 prevzela mesto socialne svetovalke na dušnopastirskem uradu v Stuttgartu.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerič

V ponedeljek 29. julija je podjetje Ford začelo znova obratovati. Novica sama se morda politično ne zdi važna, vendar je vse ozadje stavke, zasedbe in pogajanji izraz sedanjega stanja v Argentini, in morda tudi stanja, ki lahko še pride. Zaradi tega, in zaradi činiteljev, ki so bili zapleteni v zadevo v teku celotnega razvoja, je predmet dovolj važen, da se ga splača opisati.

JOKAT POJDI V CERKEV

Tako pravi argentinski rek. Ta rek pa se je, vsaj v gremialnih zadevah, že večkrat izpolnil. Kadar položaj zaide v slepo ulico, ali nepetost preveč naraste, se delavske množice rade obrnejo na Cerkev, češ naj posreduje v tej zadevi. To posredovanje običajno, vsaj v važnejših zadevah, opravljajo škofje, in je v zgodovini zadnjih desetletij rodilo že obilne sadove.

Če se ozremo nekoliko v zgodovino, je bilo gotovo najbolj znamenito tako posredovanje sedaj že pokojnega kardinala Caggiana v slavni železničarski stavki za časa Frondizijeve vlade. Po provincah so tak posegi Cerkev še bolj pogosti, celo v izredno delikatnih zadevah, kot npr. škofa Meinviella v Tucumanu, za časa upora provincijske policije v zadnjem obdobju vojaškega režima.

Tudi pri zadnji zasedbi tovarne

JUŽNOAFRIŠKI beli režim ima ponovne probleme z upori črnega prebivalstva. Po smrti štirih manifestantov je prišlo do novih izbruhov protesta in nasilja, proti katerim je nastopil ministerski predsednik Pieter Botha z objavo poostregega varnostnega zakona. Opazovalci pričakujejo narast protestov in napovedujejo dobo nasilja in smrti. Vlada je mednarodno vedno bolj izolirana, kajti tudi v ZDA, od katere Južnoafriška republika gospodarsko odvisi, je prišlo do javne reakcije proti nenehnemu zapostavljanju in preganjanju črnega prebivalstva. Z ideološkega vidika pa je očividni porast levičarskega vpliva vsled nepopustljivosti režima.

IZRAEL IN SOVJETSKA ZVEZA uprizarjata prve korake zблиževanja. Najprej je z židovske strani prišla novica o skorajšnji obnovi diplomatskih stikov, kar so v Moskvi hitro zanikali. Potem pa so izjavili, da „zbljšanje“ stikov odvisi od tega, kako se bodo Izraelci „obnašali“. Nato je uradno Shimon Peres sporočil Gorbačovu, da Tel Aviv želi obnoviti stike, itd. To zблиžanje odgovarja novi smeri realistične politike, ko ni mogoče ignorirati ne Izraelcem Sovjetske zveze, pa tudi ne Sovjetom Izraela.

Naši slovenski povojni izseljenci v Nemčiji — bodisi političnega ali pa gospodarskega izvora — so v prvih letih imeli težko življenje. Nekateri so klonili pod težavami in se vdali alkoholu, nekateri so pa morali celo iskati zatočišče po raznih zdravstvenih ustanovah.

Slovenski dušnopastirski uradi so v prvih letih bili prav za prav edino zatočišče za naše rojake; naši duhovniki so jim pomagali pri iskanju stanovanj in služb, posredovali so zanje pri oblaščah, prevajali so jim dokumente, izpolnjevali razne prošnje in obiskovali bolnike. Pri njih so Slovenci vedno imeli zanesljivo pomoč.

Po letu 1963 se je stanje izboljšalo vsaj v toliko, da so naši rojaki dobili stike s svojimi družinami v domovini in k nekaterim so se svojci tudi lahko izselili. Toda gospodarsko mrtvilo je prineslo brezposelnost. Z njo pa so nemške oblasti težje podeljevale pravico bivanja in dela v Nemčiji, pa tudi nek odpor proti tujcem se zaznava v zadnjem času. Ni malo primerov, ko so se morale družine ponovno ločiti: član, ki je šel imel delo, je ostal v Nemčiji, ostali del družine pa se vrnil domov. Ali pa sta ostala oče in mati, otroke pa sta morala poslati v domovino.

Nemir in razdvojenost naših rojakov v Nemčiji ima še drug izvor: večina sezonskih delavcev je namreč svoje prihranke investirala doma — bodisi v gradbo ali opremo hiš — v upanju, da

Ford so se nekatere skupine obrnile na Cerkev. Najprej na škofa v San Isidro (na njegovem „ozemlju“ stoji tovarna), ta pa je potem poklical na pomoč Socialno ekipo argentinske škofovske konference, katero vodi škof iz San Juana msgr. Di Stéfano.

Zadeva je namreč ta: ni tajnost, da podjetje Ford mikajo skomine, da bi zapustilo državo. Drugi del tega problema je, da je poleg 300 odpuščenih tovarna predvidevala odpust še naslednjih 800 delavcev. Zasedba tovarne, ki so jo vodili levičarski elementi, je podjetju nudila lepo priliko, da se znebi odvisnega osebja, ne da bi plačala počen centav. Poleg tega se mehaniški sindikat ni hotel vtakniti v zadevo: komisija delegatov je pripadala levičarski skrajni struji sindikalizma, medtem ko je vodstvo sindikata peronistično.

Položaj je bil res težak za stotine delavcev in njih družine. Ko je posegla vmes škofijska ekipa in rotilla obojestransko odgovornost in solidarnost, so se stvari uredile v veliki meri. Najprej so škofje dosegli, da je zadevo vzel v roke sindikat in ta vodil pogajanja v območju ministrstva za delo. Od podjetja je škofijska komisija prejela obljubo, da ne bo novih odpustov. Potem je podjetje celo pristalo na zahtevo, da od 300 odpuščenih pregledajo vsak primer posebej, in v težkih slučajih preključijo odpust, ali pa vsaj izplačajo odpustnico. Vsaj zaenkrat se je vrnil mir, in kar je glavno, podjetje bo obratovalo dalje, v prid tudi štirih tisoč delavcev, ki dobivajo svoj zaslužek.

NA OBZORJU GRMI

Kar Cerkev najbolj skrbi je recesija, katere prvi udarci se že poznajo in katere posledice bodo vedno bolj vidne. V predvidevanju težkega položaja, je Socialna ekipa poklicala na pomoč tudi laike, in sestavila skupino „svetovalcev“, katere člani so podjetniki, sindikalisti, ekonomisti in zastopniki cerkvenih dobrodelnih organizacij.

„Konec decembra bo položaj slabši, ampak veliko slabši kot je sedaj,“ je pred dnevi izrazil José Rodríguez, glavni tajnik polemičnega mehaniškega sindikata. Tega se zaveda vsi resni opazovalci in igralci sedanje argentinske drame. Tega se zaveda tudi Cerkev, ki je izrabila priliko, da je znova zaprosila vse činitelje družbe: podjetnike, delavstvo in vlado, naj skušajo premagati inflacijo ne da bi s tem povečala še itak težko brezposelnost.

S svoje strani se Cerkev pripravljala na potrebno dobrodelno akcijo. Že sedaj se organizirajo „javne je-

dilnice“ zlasti na področju revnega pasu okoli Buenos Airesa, kjer bodo dobile hrano družine brezposelnih, ki bi sicer domala obnemogle od lakote. Državo čakajo ob koncu letošnjega leta izredni trdi meseci predno se bo, vsled sedanjega programa, pričelo obračati kaj na bolje (če se bo?).

Vlada je medtem sestavila „Gospodarsko socialno konferenco“, katere člani so ministri gospodarskih in skrbstvenih področij. Ti naj s svetovno podjetniških in sindikalnih organizacij ter strokovnjakov iz drugih strank, pripravijo pogoje za izvedbo drugega dela gospodarskega programa, katerega cilj je reaktivacija gospodarskega delovanja družbe.

MED MALVINAMI IN VOLITVAMI

Vlada vodi boj na dvojni fronti. Na zunanjem področju se bliža ponovna preizkušnja glede Malvinskega otočja v sklopu zasedanja Organizacije združenih narodov. Nanjo obračajo poglede tako iz Londona kakor iz Buenos Airesa. Angleži skušajo omajati mednarodno podporo Argentini, in zato so razglasili zvečanec konec gospodarske blokade, ki nima nobene praktične posledice, in bi bila za našo državo bolj negativna kot pozitivna. Iz Buenos Airesa so potem odgovorili s predlogom novih pogajanj „brez omejitev“ (torej vključno o suverenosti Malvin).

Temu je dodati sedaj še dogodek na jugu, ko sta dve angleški lovski letali prestregli polet argentinskega letala v mednarodnih vodah. Lovca Phantom sta dvanajst minut spremljala polet argentinskega izvidniškega letala, ki redno nadzira ribiške ladje v južnih vodah. Argentina je formalno protestirala pri angleški vladi in vložila tudi pritožbo v območju Združenih narodov. Dogodek sam ni važen. Taksi pripetljajji so pogosti in javnost zanje niti ne zve. Sedaj so stvar obesili na veliki zvon. Pač propagandna poteza za pridobitev glasov v mednarodnem območju.

Druga fronta, ki vlado skrbi, je notranja, v zvezi z novembrskimi volitvami. Večina strank (razen peronistov) se mirno in v redu organizira. Mnoge so celo že določile svoje kandidate, kot demokristjani v buenosaireski provinci, ki so na prvo mesto za poslance postavili bivšega vodjo, potem odstopivšega in sedaj znova oživelega Horacija Suelda. Računajo, da bo njegova oseba pritegnila potrebne glasove. A izgledov je bore malo. Intransigentni so se že uredili, tako v prestolnici kot na provinci. Le peronisti še plešejo okoli reorganizacije kot okoli vrele kaše. V provinci (kjer bodo volili skupno 35 poslancev) ne vedo, če bodo določili intervencijsko komisijo, ali bodo izvedli notranje volitve. November se bliža in vsako zavlačevanje je lahko usodno. V politiki je težko pridobiti zamujen čas.

dobivajo otroci verski pouk v materinščini, istočasno se tudi učijo peti slovenske narodne pesmi in spoznavajo slovenske navade in običaje. Navadno pripeljejo starši otroke v šolo in potem počakajo, da se pouk konča — kar seveda dokazuje njihovo zanimanje.

Dušnopastirski urad organizira vsako leto skupno počitniško kolonijo, ki je namenjena predvsem družinam s številnimi otroki, ki bi sicer težko plačale počitnice za tri ali štiri člane.

Najtežje pa je družiti mladostnike. Zato so dušni pastirji ustanovili glasbeno skupino, ki sestoji iz 25 članov.

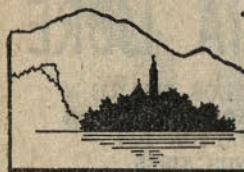
Za versko poglobitev izseljencev so organizirali tri skupna romanja v Sveto deželo in tri romanja v Lurd in lepo obiskan družinski seminar.

Vršijo se družabna srečanja, ki jih vedno obišče najmanj petsto rojakov. Izredno lep uspeh pa je imelo leta 1970 binkoštno srečanje v Stuttgartu, kjer se je zbralo čez 2.500 izseljencev. Po letu 1977 tega srečanja več ne organizirajo, pač pa se rojaki zbirajo ob materinskem dnevu, pustu in miklavževanju.

To je le del oris dela slovenskih dušnih pastirjev v Nemčiji, ki pa je versko in narodnostno ogromnega pomena. Zato velja naše iskreno priznanje in naše čestitke ob lepem prazniku — 25-letnici njihovega požrtvovalnega dela — voditelju misije Cirilu Turku in vsem sodelavcem.

Pavlina Dobovšek

NOVICE IZ SLOVENIJE

AVSTRALIJA — V Sidneyu je bila razstava 30 jugoslovanskih proizvajalcev, od katerih je bilo polovica slovenskih, ki so tam skušali povečati trgovsko izmenjavanje. Zaenkrat sta na tem tržišču najboljše usidrana Slovenija-les (Eurofurniture) in Gorenje (Pacific).

LJUBLJANA — Maja je bila podražitev — v primeri z aprilom — enaka 3,1 odstotka, medtem ko je v primeri z majem lanskega leta bila 85,7%. Te številke veljajo za cene na drobno.

LJUBLJANA — Barakarska naselja (villa miseria) so tudi v Sloveniji problem. V Ljubljani in okolici je več takih. Danes je največje naselje v Tomaševem (140 barak); poleg nje pa so še na petih krajih v občini Moste-Polje, ob Cesti dveh cesarjev, Rakove jelše, Kozkarjeve gošče, Škofljice, ob Cesti v Gorici in v Murglah ob Mokriški cesti. Kljub temu, da so kraji že namenjeni ali rekreaciji, stanovanjskim objektom ali za kmetijstvo, se po vsaki preseljalni akciji kmalu pojavijo nove barake.

LJUBLJANA — Oddelek za fizioterapijo v Rovinju je v manj kot letu dni zgradil Smelt. Njegova je tudi zamisel projekta. Poleg tega je dobil nalogo zgraditi in dobivati opremo za tovarno ortopedskih izdelkov in ortopedski inštitut na Kubi.

LJUBLJANA — Letošnja pridelava krompirja ne bo dosegla planiranih 550 ton. To pa predvsem zaradi slabega semenskega krompirja, saj je le 2 do 4 procenote semena potrjenega. Zato povprečje ne bo prišlo na začetni 20 ton na hektar, ampak bo rajši bliže 12,9 ton lanskega leta.

MARIBOR — Kitajce zanimajo vozila TAM, predvsem TAM 130 in TAM 190, ki so manjša in srednja vozila, na katere je mogoče natovoriti od 8 do 16 ton.

ŠKOFJA LOKA — 200 mladih risarjev je sodelovalo na 18. mali Groharjevi slikarski koloniji. Upodabljali so to staro mesto in imeli razstavo svojih del v galeriji loškega grada.

DRAGONJA — Hladilnico, ki bo imela tisočtonski zmrzovalni prostor, bodo zgradili pri klavnici Droge Kras. V enem prostoru bodo na dan lahko zmrznili do -40°C in jih spravili v drugem, kjer bo temperatura -30°C. Ker v vsej Istri še ni podobne hladilnice, so morali zmrzovati meso v drugih krajih.

DOMŽALE — Prva kompostarna v Jugoslaviji bo zgrajena do konca naslednjega leta v tem kraju. Na 19 tisoč kv. metrih, ob čistilni napravi v

Študi, bo najprej predelala 25 ton smeti na dan, kasneje pa z malimi dograditvami prešli na 50 ton. a začetni obrat bodo potrebni le trije delavci, kasneje, po povečavi, pa sedem. Iz smeti bodo izločali uporabne surovine, ki se bodo vrnila v industrijo, organske snovi pa pridejo v kompost in živinsko hrano. (Kompost: gnojilo iz prepereleli snovi in prsti.)

LJUBLJANA — Soja se počasi uveljavlja kot hrana za ljudi in je najboljše upoštevana v Sloveniji. Drugod po Jugoslaviji so še precej neupljivi in ne verjamejo radi v vse prednosti, ki jih ima soja in njeni derivati.

LJUBLJANA — Več glasbenikov je sodelovalo na letošnji Praški pomladi. Kritika je zelo pohvalila nastop Slovenske filharmonije in Smetanovi dvorani in flavtistke Irene Grafenauer v Viteški dvorani. Iz filharmonije so še posebej omenjali violončelista Miloša Mlejnika.

NOVO MESTO — Zaradi pomanjkanja nekaterih domačih in tujih materialov, je proizvodnja dostavnih vozil (furgon) precej padla. V prvih petih mesecih so jih izdelali le 121. Ostalih osebnih avtomobilov je pomanjkanje ni prizadelo in so tako v istem času izdelali 16.435 katrc (R4) in 1052 R18.

LJUBLJANA — „Brezposelnost je najpomembnejši vir družbene neenakosti“, so ugotovili pri CK ZK Srbije in navedli podatek, da ima Jugoslavija največjo brezposelnost v Evropi: 14%. Med posameznimi republikami je na najboljšem mestu Slovenija z 1,4%, kar je tudi najnižja evropska stopnja brezposelnosti.

TRBOVLJE — Štiri mesece bo trajalo načrtovano popraviljanje (remont) termoelektrarne Trbovlje. Opravljalo ga bo okoli 500 delavcev, odpeljali bodo 800 ton odpadnega materiala, postavili novo kurišče in naredili več prenovitev, s čimer se bo ob vstopu v proizvodnjo dosedanja moč 105 MW dvignila na 115 MW.

MARIBOR — Metalna stalno napreduje in podpisuje nove mednarodne pogodbe. Sedaj je podpisala s češko-slovaškimi podjetjem sedem pogodb, po katerih bo dobavila različne reduktorje, težke od 200 do 3.000 kg, namenjene za opremo za dnevne kope.

UMRLI SO OD 5. DO 12. JUNIJA 85:

LJUBLJANA — Jožefa Pridnič roj. Mlakar; Lojze Kimeswinger; Marija Črnogoj roj. Vidmar; France Smrke; Francka Voskobjnik; France Plesternjak; Ivan Zdravje, 79; Milica Lužar roj. Vazzaz, 75; Alojz Avber; Jožefa Prudnič; Marija Kranjc; Avgust Brat-

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice

Rojstvo: V družini Magdalene Gričar in Karla Alberta Ciaglia se je rodil sinček, ki je pri krstu dobil ime Emiliano. Čestitamo!

Obletnica: V krogu svoje številne družine je praznovala 85-letnico življenja ga. Ana Klemenčič, Klemenčičeva mama iz Carapachaya. Čestitamo!

BUENOS AIRES

OBČNI ZBOR MUTUALA SLOGE

Redni občni zbor Mutuala, sestrske ustanove zadruge Sloga, je bil v nedeljo 21. julija ob 11 v mali dvorani Slovenske hiše. Po kratkih uvodnih besedah je predsednik Marjan Schiffrer prebral dnevni red, nato pa podal poročilo o pretekli poslovni dobi 1984-85, ki se je pričela 1. maja 1984 in končala 30. aprila 1985.

Iz njegovih podatkov bi lahko povzeli, da je Mutual kljub neugodnim socialnoekonomskim razmeram v deželi napredoval gospodarsko in rasel v številu članstva. Na začetku preteklega poslovnega leta je Mutual Sloga štel 1433

člani; Marija Kranjc; Avgust Bratko; Marija Valenčič roj. Černič, 67; Francka Češarek roj. Lovšin; Branko Kranjc; Anica Jese; prof. Edo Mihevc; Ridi Justin roj. Fürhofer; Silva Brede roj. Bodljaj; Ljubo Krašovec; Frančiška Repar; Vladimira Zupan roj. Koka; Marjana Gantar, 86; Jože Čertalič; Franc Jankovič; Mihael Sevnik, 88; Jožefa Mihelič, 81; Marija Lukež roj. Pintar; Milan Oražem; Vida Vurnik roj. Mihelič (špeklova mama), 89; Ivanka Sever roj. Cerar; Slavka Lasič; Dori Slobec roj. Grosar.

RAZNI KRAJI — Vinko Ilašič, Rakek; Franc Jordan, Vel. Bučna vas; Jože Platner, Radomlje; Roman Slekoec, Kamnik; Ivan Zupanc st., Kranj; Mara Petek, šentvid pri Stični; Kristina Grill; Marjan Pungartnik, Lukovica; Jožefa Šetina roj. Zore, Trebelno pri Mokronogu; Franc Kolman, Bled; Ivica Tkalec, Dol pri Domžalah; Stane Dobrovolje, 52, Breg pri Borovnici; Martin Judež, Krško; Franc Puhar, 81, Naklo; Mirko Manfreda, Celje; Danica Žitnik, Škofja Loka; Janko Sever st., Postojna; Marija Bovha roj. Koštomaj, Celje; Stane Plaustejner, Celje; Katarina Šuligoj, Goljce; Ivan Sokič, Trbovlje; Marija Vidmar, Dol; Vladimir Demšar, Vič; Marija Salamon (Grahkova mama), 91, Trbovlje; Marija Kokalj roj. Cevnik, Ravne na Kor.; Vida Pir roj. Kosem, Domžale; Stanko Colner, Krško; Jože Žohar, Zagorje ob Savi; Katarina Janežič roj. Seme, Polica; Alojz Corl, Kočevje; Ivan Jerin, Zagorje ob Savi; Viktor Musar, Radeče; Ivan Strašek, Rog. Slatina; Alojz Pavšič, 84, Nova Gorica; Stane Pogarčnik, Kamnik; Marija Kunst, Dol pri Lj.; Ludvik Ilijaš, Podgrad; Alojzij Saje, Novo mesto; Anton Gabrovšek, Horjul; Ana Sokolov roj. Doltar, Vojna vas; Irena Kostevc roj. Keršnik, Zagorje ob Savi.

SKLEP SLOVENSKE ŠOLE

Slovenska šola v fari Marije Brezmadežne je zaključila šolsko leto z lepo slovesnostjo. Najprej je bil koncert šolskega zbora, ki ga vodi Blaž Potočnik, nato pa je sledila razdelitev diplom učencem, ki so dovršili slovensko šolo. Vsak je prejel tudi Sodjevo knjižico Lepo je biti mlad in hranilno knjižico Slovenske posojilnice J. E. Kreka.

ZA GRADNJO CERKVA V SLOVENIJI

rojaki v Kanadi izredno veliko prispevajo. Poleg rednih nabirk za župnijske in škofijske potrebe ter misijone, žrtvujejo lepe vsote tudi za gradnjo novih ali popravilo starih cerkva v Sloveniji. Samo v zadnjem času so podprli tele župnije: Škofljica, Portorož, Ankanar, Zale v Ljubljani in Radenci.

Koroška

Srečanje rožanskih moških zborov je bilo 9. marca na Radišah. Organizirala ga je Slovenska prosvetna zveza, sodeloval pa so skupine iz Borovlj, Sveč, Baškega jezera, Loč, Bilčovska in Radiš.

Odrske deske zelo navdušujejo Korošce. Igralci radiškega prosvetnega društva so uspešno uprizorili komedijo Carla Goldonija „Lažnivec“, v Globasnici so domači igralci postavili na oder delo Moliera „Šola za žene“, skupina „oder mladje“ Koroške dijaške zveze pa

članov. Med letom je vstopilo 170 novih članov, 16 jih je pa umrlo, tako da je 30. aprila 1985 štel 1587 članov, kar pomeni skoraj 12% prirastek. Poudaril je povišanje podpor ob rojstvu, poroki, končani srednji šoli in ob smrti. Podpore so rastle vzporedno z inflacijo in so jih bili deležni vsi člani, ki so izpolnjevali za to določene pogoje. Na kratko se je ustavljal pri Letovišču, ki ga ima Mutual v Villa Udaondo in ki ga člani, posebno v poletnih mesecih, pridno obiskujejo. Letovišče je sicer deficitarno, daje izgubo, toda odbor je mnenja, da nudi zlasti naši mladini velike ugodnosti in je vredno pokriti denarnega poslovanja vse večji in zaradi manjšajočih se obrestnih mer vse bolj zapleten, se je odbor odločil za nakup novega računalnika Durango Poppy II., ki ima veliko večje operativne možnosti kot dosedanji. Končno je predsednik poročal, da je znašal čisti dobiček Mutuala, potem ko so bile odbite vse izplačane obresti, podpore in upravni stroški, ša 2.022.893 in tudi nakazal odborov predlog za razdelitev tega dobička.

Blagajniško poročilo je podal zaradi odsotnega blagajnika Milana Keržiča upravnik Marjan Loboda. Udeleženci so podrobno številkam lahko sledili s pomočjo lične brošure, ki je bila že v začetku razdeljena in kjer so bila tiskana vsa poročila in bilanca. V imenu nadzornega odbora je poročal Janez Amon. Ko je bila ta točka izčrpana, so prišli na vrsto volitve novih odbornikov, ki naj bi nadomestili tiste z izpolnjeno mandatno dobo. Ker je bila predložena le odborova lista, so bile volitve hitro končane in je novi odbor za poslovno dobo 1985-86 naslednji: predsednik Marjan Schiffrer; tajnik Avgust Jeločnik; blagajnik Milan Keržič; člani odbora: Božo Fink, Rudi Gričar, Stane Mehle in Ivan Teraš. Člani nadzornega odbora so: Janez Amon, dr. Anton Šimenc, Franc Hrovat, Tone Kastelic, Janez Čuč in Ivan Makovec. Upravnik Mutuala je Marjan Loboda.

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

LIGA ŽENA-MATI

Pri sanmartinski Ligi žena-mati je bil julijski sestanek posvečen Medjugorju. Kakor je res, da nobeni članici Lige tema ni bila popolnoma nova, tako pa je tudi dejstvo, da je ta prikaz na vse naredil izreden vtis.

Predsednica Lige ga. Voršičeva je brala odlomke iz knjige o Medjugorju, istočasno pa so poslušale na traku, prirejenim od doma, pričevanje vidcev in razlago nekega patra, kar jim bo ostalo v nepozabnem spominu!

je predvajala pantomimsko obdelano igranje „Evgen“ švedskega avtorja Tankreda Dorsta v okviru odrskega tedna celovških šol.

Avstrijska in koroška prvakinja v cross-teku (čez drn in strn) je Anni Müller-Klemenjak iz Podgorij. Kot želani, tudi letos nima prave konkurentinje, ki bi jo lahko resno ogrožala. 20. aprila pa je osvojila še naslov avstrijske prvakinje v teku na 15 km.

Šmihelski in dunajski lutkarji so se predstavili v Novi Gorici. Nastopili so z „Mezinčkom“ Karla Novaka in z lastnima deloma „Tobija“ in „Hruške gor, hruške dol“ na petnajstem srečanju slovenskih lutkarjev.

Štirinajsto mednarodno pisateljsko srečanje se je vršilo v Brežah. Slovenci smo bili vidno zastopani. Iz domovine je prišlo več pisateljev, navzoč je bil koroški avtor Valentin Polanšek, z Dunaja pa sta prišla Milena Merlak in Lev Detela. Govorili so o nemoči literarnega avtorja sredi vedno bolj avtomatiziranih mehanizmov sodobne televizijske produkcije, o ekonomskih in delavnih težavah piscev in o dejstvu, da prevajalski stroj ne bo mogel nadomestiti človeških možganov.

Nove otroške in mladinske knjige ter eno kaseto so predstavili 28. marca v okviru Andersenovega dne v Modestovem domu v Celovcu. Krščanska kulturna zveza je izdala skupno z Mohorjevo družbo pesmarico Janeza Bitenca „Družinsko petje“, knjižico Ivanke Polanc „Dobro jutro, sonce“, dvojezično

Prihodnji sestanek bo 21. avgusta. Govoril bo dr. Jure Rode, ki vedno pravi zanimivo in poučno stvarino. — Vabljenje vse!

CARAPACHAY

OBČNI ZBOR DOMA

Preteklo nedeljo se je vršil redni letni občni zbor našega Doma. Ker so volitve vsako drugo leto, je bil občni zbor bolj informativnega značaja; iz sporočil posnemamo na kratko:

Stavba Doma se je v zadnjem času povečala za sto kv. m. in v prvem nadstropju vzdolž ulice, tako da bo Dom dobil čisto novo pročelje. Zamišljena je manjša dvorana, stanovanje za hišnika, kopalnice in stranišča. Graditev je prišla do srednje faze, kjer je pač zmanjkalo denarnih sredstev.

Dohodke dobivamo od prireditev, od najemnine (ko oddajamo dvorano tukajšnjim domačinom za razne družinske praznike), od darov in članarine.

Življenje v Domu je še dosti živo, dostikrat primanjkuje primerne datuma za to in ono prireditev. Poživel se je dramski odsek, ki je v zadnjem času uprizoril dramo „Dom“, s katero so pripravili obiskati tudi druge slovenske Domove. Kulturni odsek izdaja občasno razmnoženi list „Karapačajska vez“, v kateri s kratkimi članki informira, povezuje in navdušuje rojake.

Ob nedeljah se dvorana Doma spreminja v bogoslužni prostor. Dušnim pastirjem, ki oskrbujejo našo duhovnijo, smo iz srca hvaležni. Njihovo mnenje je, da je sodelovanje pri mašah vzorno in da je tudi udeležba zadovoljiva, čeprav bi lahko bila večja. Povprečna udeležba je okoli sto vernikov.

V Domu je tudi slovenski šolski tečaj, obiskujejo pa šolo tudi otroci mešanih zakonov. Nekateri učenci teh staršev nič ne zaostajajo za drugimi. Uspeh šole je popolnoma odvisen od pomoči in prizadevanja staršev. Mladina je povezana v mladinskih organizacijah, želeli bi bilo večje aktivnosti, dostikrat manjka voditeljskega kadra.

Naj ponovimo besede, ki jih je na zaključku cerkvenega nagovora ob 25-letnici Doma izrekel msgr. A. Orehar: „Veliko ste naredili v teh letih, iz nič ste začeli pa ste zgradili lastni Dom. Veliko vašega truda je v njem. Od ust ste si pritrgovali proste ure sebi tako potrebne počitke, ste žrtvovali za delo v Domu. Med vami ni bilo podjetnikov in ne posebnih ustvarjalcev. Vaše žrtve in vaš doprinos je bil dosti večji od doprinosa rojakov pri drugih slovenskih Domovih, ki so številčno močnejše skupine. Bodite Bogu hvaležni tudi za to trpljenje. Bodite veseli, ponosni in hvaležni za to pridobitev, za ta vaš skupni Dom, ki naj bo vam in bodočemu rodu v dušni in telesni blagor.“

Ž.

SLOVENIJA V SVETU

Kanada

MODNA REVIIJA

Konec marca je bila v dvorani Brezmadežne modna revija, ki jo je pripravila Marija Kavčič s sodelavkami. Najprej je bila okusna večerja, nato so pa žene in dekleta prikazale več krojov oblek za vse letne čase. Čisti dobiček so prirediteljice poklonile starostnemu domu Lipa.

POMLADNI KONCERT

V župniji Marije Brezmadežne je lepo uspel koncert torontskih „Fantov na vasi“. Za to priložnost so se jim pridružili tudi clevelandski „Fante“ in so skupno zapeli nekaj pesmi, vsak zase pa po dvanajst skladb. Prevladovala so slovenske narodne pa tudi umetne pesmi, nekaj med njimi prav zahtevnih. Torontske pevce vodi Nace Križman, clevelandski pa J. Sršen. Dobro udeležba in pozornost med koncertom sta pokazali, kako torontski Slovenci ljubijo slovensko pesem.

UTRINKI DUHOVNE RASTI

Župnije Marije Pomagaj — je naslov publikacije, ki je izšla ob priliki 30-letnice župnije. Župnijsko kroniko je zbral arh. Vilko Čekuta, opise nastanka različnih organizacij pa so pri-

pravili razni avtorji. Uvodni članek je prispeval škof Alojzij Ambrožič. Knjiga je prikaz 30-letnega delovanja slovenske župnije Marije Pomagaj v Torontu.

DRUGI KORAK V SLOVENSKI JEZIK

je naslov novi učni knjigi za slovenske šole, ki je pred kratkim izšla v Hamiltonu, Ontario. Za slovensko šolo jo je izdala Darinka Ferletič s podporo programa za Mnogokulturnost pri ministrstvu državnega tajništva. Knjiga ve-likega formata obsega 206 strani in je bogato ilustrirana z risbami in slikami. Namenjena je šolskim otrokom začetnikom. Avtorica je knjigi dodala tudi slovensko angleški slovar. Naroči se v slovenski župniji v Hamiltonu.

STAROSTNI DOM LIPA

Po večletnih pripravah in delu pripravljalnega odbora za starostni dom naših rojakov v Torontu je občni zbor društva Lipa v aprilu sprejel sklep, da prične za gradnjo. Ker ni uspelo dobiti od države posojilo na nizke obresti, bodo zbrali vsa sredstva le med rojaki in ostalimi dobrotniki. Načrte je napravil arhitekt Franc Levec, gradnjo pa bo vodil gradbenik Jože Kastelic. Dom bo stal blizu fare Marije Brezmadežne.

SVOBODNA SLOVENIJA TE VABI NA DOMAČO VEČERJO

v soboto, 3. avgusta ob 20
v Slovenski hiši

- **V SLIKAH:**
kako delamo Svobodno Slovenijo
- **ŽREBANJE**
osebnega barvnega TV
- **presenečenja - zabava**

VSE TO ZA A 5.-
(BREZ SREČKE A 2.-)

7. kulturni večer SKA XXXII. sezona

DR. JOŽE VELIKONJA
z Washingtonske univerze (ZDA)

Povezanost v slovenskem kulturnem prostoru

Predavanje bo v soboto 10. avgusta ob 20. uri v gornji dvorani
Slovenske hiše.

SDO — SFZ

Slomškov Dom

MLADINSKI DAN

11. AVGUSTA 1985

- 8.45: Dviganje zastav in sveta maša
- 10.00: Tekme v odbojki
- 12.30: Kosilo
- 17.30: Kulturni program, nato prosta zabava

SDO

in

SFZ

16. PEVSKO-GLASBENI VEČER,

v soboto, 24. avgusta, ob 20.30
v dvorani SLOVENSKE HIŠE

Zadnji datum za nastopajoče: nedelja 11. avgusta.

MEDNARODNI TEDEN

AFRIKA je dobila svoj prostor v svetovnem časopisju. Po eni strani so v Ugandi imeli državni udar. Del vojske je strmoglavil predsednika Miltona Oboteja in potem razglasil, da bo izvedel svobodne volitve. Prejšnje, da niso bile čiste. Po drugi strani pa je beli režim v Južnoafriški republiko poostrel zatiranje črnega prebivalstva. Spopadi se množe po ulicah in nove smrtno žrtve prilivajo olja tej goreči grmadi.

V PERUJU je nastopil novi predsednik Alan García Pérez. Star komaj 36 let, ga opazovalci označujejo za inteligentnega in podjetnega ter spretnega moža. Vse te vrline bo moral izkazati v državi, ki se nahaja v globoki gospodarski in socialni krizi, s težkimi vojaškimi problemi in izredno delavno in krvoločno maoistično gverilo, katere udarci segajo po deželi in rušijo tudi samo osrčje prestolnice. Vendar se

ŽEGNANJE V SAN MARTINU

v nedeljo, 4. avgusta 1985

- ob 11.00 sv. maša
- ob 12.30 skupno kosilo

oči ljudstva upajoč upirajo na novo vlado.

V SOVJETSKI ZVEZI je prišlo do novih sprememb, to pot v vojaških vrstah. Odstavljen je bil dosednji šef strateškega raketnega orožja maršal Vladimir Tolubko. Prav tako je bil odstavljen maršal Aleksej Lepisov, doslej odgovoren za politično stanje v vojski. Gorbačov očitno premika figure in utrjuje svoj položaj. Je še mlad, in si hoče zagotoviti dolgoletno mirno vladanje.

Znancem in prijateljem sporočamo, da je 25. julija umrl v 74. letu naš dragi mož, oče, stari oče, gospod

Jože Požar

Pokopali smo ga 26. julija na pokopališču v Moronu. Č. g. Jožetu Škerbcu se zahvaljujemo za molitve ob krsti in vodstvo pogreba, prav tako vsem, ki so ga obiskovali v boleznih, ga prišli kropiti ali ga spremlili na zadnji poti. Vsem ga priporočamo v molitev.

Žalujoča družina
in ostalo sorodstvo

Haedo (Argentina), Strahomer (Slovenija)

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 299831

Naročnina Svobodne Slovenije za 1. 1985: Za Argentino A 5.30, pri pošiljanju po pošti A 6,00; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 382-7215

Kot je znano, smo nastavili naročnino za naš list v začetku aprila na A 5,3 (A 6 po pošti). Te cene so sedaj zamrznjene, inflacija pa je do srede junija dosegla vsaj 100%, kar bi naneslo pri naši naročnini A 10,6 (A 12 po pošti).

Prosimo vse naše naročnike, da pri plačevanju naročnine to upoštevate in razliko naklonite v naš tiskovni sklad.

ZAVAROVANJE VSEH VRST

M. in H. LOBODA

Sarmiento 385 - 1. nadstr. - pís. 10
Buenos Aires - Tel. 312-2127
vsak dan od 11 do 18.30

OBVESTILA

SOBOTA, 3. avgusta:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 19.15 sv. maša za pokojne urednike in sodelavce Svobodne Slovenije. Kulturno-družabna prireditev SVOBODNE SLOVENIJE v Slovenski hiši ob 20. uri.

NEDELJA, 4. avgusta:

V Hladnikovem domu Baragova šola vabi na igro „Ostržek“ ob 16. uri. Mladinska maša in zvezni sestanek SDO in SFZ ob 9.30 v Slovenski hiši. Žegnanje v San Martinu. Ob 11 sv. maša nato skupno kosilo. Na Pristavi družinska nedelja. Po maši nastop otrok, kosilo in zabavne igre.

Praznovanje otroškega dneva v Slomškovem domu ob 15. uri v pripravi mladev in mladenk.

V Našem domu v San Justu družinska nedelja z igro „Vesela igra o žalostni princesinji“ v režiji Frida Beničnik ob 16.30.

SREDA, 7. avgusta:

Sestanek Zveze slovenskih mater in žena v Slovenski hiši ob 17. uri. Predava ga. Lojzka Dimnik: „Naš dom in naša družina“.

SOBOTA, 10. avgusta:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši. Visokošolski tečaj ob 16. do 19. v Slovenski hiši.

VII. kulturni večer SKA ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše. Predavanje dr. Jože Velikonja iz ZDA: „Povezanost v slovenskem kulturnem prostoru“.

NEDELJA, 11. avgusta:

Informativni sestanek SLOGE v Našem domu v San Justo po slovenski maši.

Mladinski dan v Slomškovem domu. Roditeljski sestanek Slomškove šole po sv. maši. Predaval bo arh. Jure Vombregar o slovenski vzgoji v družini.

SOBOTA, 17. avgusta:

Profesorska seja Slovenskega Srednješolskega tečaja ob 15. uri. Sestanek s starši ob 17. uri.

V Slovenski hiši ob 15. uri Zveza slovenskih mater in žena: „Dolenjske jedi“ — srečanje v kuhinji.

NEDELJA, 18. avgusta:

Romanje v Lourdes.

SOBOTA, 24. avgusta:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

XVI. Pevsko-glasbeni večer SDO in SFZ v Slovenski hiši ob 20.30.

NEDELJA, 25. avgusta:

Obletnica Zavetišča dr. Gregorija Rožmana. Ob 11.30 sv. maša, nato skupno kosilo.

SOBOTA, 7. septembra:

Redni pouk Slovenskega Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

Dan Zveze slovenskih mater in žena.

DRUŠTVENE VESTI

Četrtek, 8. avgusta, ob 20. uri seja izvršnega odbora Zedinjene Slovenije.

V iskren spomin na gospoda Gustava Gola, inž. kem., je za njim žalujoči sošolec in prijatelj v burnih časih podaril zaslužnim slovenskim šolam Zedinjene Slovenije A 50.- Iskrena hvala darovalcu.

Marja Rodziewiczovna

(52)

H R A S T

(DEWAJTIS)

Temna, vitka senca se je gibala v luči. Irena Orwidova se je spravljala spat, ne brigajoč se za to okno in svojo ubogo samotnost.

On pa je še vedno stal in gledal. Nič drugega več ni želel, kakor ostati tu s svojo bolečino in svojo srečo. Oba ta dva občutka sta se mu spletla v eno; ni vedel, v čem je bila večja nesreča in bolelost.

Nagloma je ugasnila luč. Vzravnal se je, razklenil roke, povsili glavo in se počasi okrenil nazaj. Rože so zdaj še lepše dišale, mesec jasneje svetil in ni se mu hotelo oditi. Šele nad Dubisso se je zavedel, kajti šele tu mu je prišlo na misel, da je treba zabrisati sled takemu početju. Mora zginiti brez sledu. Vzel je tedaj najslabši čoln, kos deske za veslo in tiho odplul. Reka je zastirala sproti vse znake, in šelestaje čolna se je gubilo v tiho noč. Na drugem bregu je skočil iz njega, desko s čolnom vred pustil na valu in izginil.

Ko se je tako zavedel, je teknel na vso moč in si izmišljal bajke, s katerimi se bo izgovoril, ko ga bo vprašal Ragis, kako da prihaja v tem času peš domov. Prvič v življenju ni pozdravil Dewajtisa, pravil je vstran nekaj vrst od prevoza in šele na tem postavnem potu začel počasneje hoditi. Tu ga je smel že vsak srečati.

Toda noč je padla in nihče ga ni srečal. Že drugič so peli petelini, ko je v Sandwilah stopil na ulico. Ravnodušno je opazoval hiše ob poti: bile so še vse temne, le v Gralovi koči se je svetil

ogjenj na ognjišču.

Marko se temu ni začudil. Žalostni človek se je morda prav zdaj vrnil z nočnega ribolova.

Hotel je vstopiti in vprašati po uspehu, toda prisotnost Marte ga je zadržala. Videla se bosta jutri. Ni sile.

Resnično: zadnje čase je Marko omalovaževal vsako kupčijo. Ni ga veselil ne uspeh, ne užalostil neuspeh.

Stopil je dalje. Čudna stvar, kako je vas, čeprav ponoči, obdana z dimom! Od kod ta smrad? Ozrl se je. Vsepošod tišina in mir.

Ah, gotovo kje zažigajo pastirji kopic mokrih vej! Od tam se vleče sem ta smradeči smod!

V tem mu je nekaj padlo pod noge. Bil je Margas. Marko se je sklonil, da bi pogladil psa, pa je prestrašen zapazil, da je živalca vsa osmojena, brez dlake in s strašnimi ranami na telesu.

„Kaj se je zgodilo, Margas?“ je zaklical.

Pes je žalostno zastokal in skočil naprej, ozirajoč se neprenehoma za gospodarjem.

Napravil je še nekaj korakov in vse razumel: pasje rane in smrad dima. Niso se vlekli s polj oni oblaki dima, ampak od tam, kamor je hitel spat. Pogledal je in obstal; Margas pa mu je pogledal v oči in zalajal, potem še drugič in še. Toda nihče se ni oglasil.

Kakor črna, široka rana je ležalo pred Markom njegovo imetje. Namesto hiše, skednja, vrta, plotov — samo kup dimekih razvalin in ogrodij!

Dimnik je molel iz gruča kakor prikazen, skeleti ožganih dreves so se odražali na jasnem nebu noči, iz brezobličnih razvalin je veter dvigal dim in dušeeče ogorke. Ostalo ni ničesar, na čemer bi se moglo spočiti oko.

Dimnik je molel iz gruča kakor prikazen, skeleti ožganih dreves so se odražali na jasnem nebu noči, iz brezobličnih razvalin je veter dvigal dim in dušeeče ogorke. Ostalo ni ničesar, na čemer bi se moglo spočiti oko.

Četrť, pol ure je gospodar tega pogorišča stal in gledal kakor ukopan; zastrl si je z dlanjo oči, mislil, da blodil, da sanja in da ga muči mōra. Ne: bil je pri polni zavesti in to, kar je imel pred sabo, ne bo zginilo kot sen, temveč bo ostalo v blesku ognja in obličju sonca. Obup se mu je počasi kakor žebel zabijal v možgane. Oslabele so izmučene noge. Teško je sedel na kamen, ki je spet kakor pred letom zamenjal leseno ograjo, spustil glavo v dlani in zastokal: „Moj Bog, moj Bog, kaj sem zakrivil?“

Margas pa se je, kakor da bi razumel bolečino, privil k njemu in mu začel lizati roke. Marko je dvignil oči in vstal.

„Kje so moji, Margas?“ je vprašal. „So še živi?“

Pes se je kakor v odgovor vrnil v vas. Vodil je gospodarja. Za njim je stopal Marko in prišel do Gralove kočice. Brez obotavljanja je odprl vrata. Na škripanje vrat se je v koči nekaj zgenilo in nekdo je stopil k njemu.

„Kdo je tam?“ je tiho vprašal Ragis s čudno spremenjenim glasom.

„Jaz,“ je odgovoril že na svoj stari mimi način Marko.

„Od kod prihajaš?“

„S pogorišča. Ste vsi zdravi?“

ostal in je za večno otrpel v njegovih potezah.

Ragis je zmolil očenaš, vzdihnil in poklical Marka na dvorišče.

„Žid je v ječi,“ je rekel. „Ujel ga je Grenis s tvojim psom.“

„Kdaj se je zgodilo?“

„Požar? V četrtek, drugi dan po onem dogodku. Bil sem v Žwirbah, teta Aneta na fari, kamor je peljala cerkveno perilo iz pranja, Grenis je grabil seno za vrtem in — kakor se je pokazalo — zaspal. Margasa sem pustil na straži doma in sem šel na delo. Hipoma pa je izbruhnil dim in potem plamen. Pritekli smo vsi vaščani skupaj — sodni dan! Za las je manjkalo, pa bi se vnela tudi Wojnatova domačija, toda veter je vlekel proti polju in tako smo jo rešili. Gral se je vračal ravno z jezera. Kot muha je zletel v ogenj, vrgel iz plamenov Anetino skrinjico in sveto podobno, potem pa se je strop sesul nanj. Skoraj bi se zadušil, ko smo ga našli. Komaj smo ga spravili k zavesti in glej, vse zaman!“

Žalostna sta sklonila glavo.

„Je živina zgorela?“ je vprašal Marko.

„Samo teleta; voli in konji so bili na paši, žrebè pa je lastnoročno rešila pošvicka gospodična z Julko.“

„Je bila Orwidova tu?“ je zastokal Marko.

„Kdor je bil živ, je prišel: celo Hanka, čeprav je mati ni pustila, tudi Swargard s hlapi in kmetje iz Skomontov. Imeli so kaj reševati in tudi voda je samo korak stran: toda, kaj pomaga, ko pa je bilo na štirih mestih zažgana slama in smolnati les. Štiri ure je gorelo in — pogorelo do dna!“

Marko je odprl usta, zastokal in utihnul.

„Ko bi vedel kako mi je dobro, kako dobro... dobro...“

Zaprli sta se mu vekci. Nasmeh pa je